

Marking Scheme
Strictly Confidential
(For Internal and Restricted use only)
Senior School Certificate Examination, 2025
SUBJECT NAME PUNJABI (Q.P. CODE 4)

General Instructions: -

1	You are aware that evaluation is the most important process in the actual and correct assessment of the candidates. A small mistake in evaluation may lead to serious problems which may affect the future of the candidates, education system and teaching profession. To avoid mistakes, it is requested that before starting evaluation, you must read and understand the spot evaluation guidelines carefully.
2	"Evaluation policy is a confidential policy as it is related to the confidentiality of the examinations conducted, Evaluation done and several other aspects. Its' leakage to public in any manner could lead to derailment of the examination system and affect the life and future of millions of candidates. Sharing this policy/document to anyone, publishing in any magazine and printing in News Paper/Website etc may invite action under various rules of the Board and IPC."
3	Evaluation is to be done as per instructions provided in the Marking Scheme. It should not be done according to one's own interpretation or any other consideration. Marking Scheme should be strictly adhered to and religiously followed. However, while evaluating, answers which are based on latest information or knowledge and/or are innovative, they may be assessed for their correctness otherwise and due marks be awarded to them. In class-X, while evaluating two competency-based questions, please try to understand given answer and even if reply is not from marking scheme but correct competency is enumerated by the candidate, due marks should be awarded.
4	The Marking scheme carries only suggested value points for the answers These are in the nature of Guidelines only and do not constitute the complete answer. The students can have their own expression and if the expression is correct, the due marks should be awarded accordingly.
5	The Head-Examiner must go through the first five answer books evaluated by each evaluator on the first day, to ensure that evaluation has been carried out as per the instructions given in the Marking Scheme. If there is any variation, the same should be zero after deliberation and discussion. The remaining answer books meant for evaluation shall be given only after ensuring that there is no significant variation in the marking of individual evaluators.
6	Evaluators will mark(✓) wherever answer is correct. For wrong answer CROSS 'X' be marked. Evaluators will not put right (✓) while evaluating which gives an impression that answer is correct and no marks are awarded. This is most common mistake which evaluators are committing.
7	If a question has parts, please award marks on the right-hand side for each part. Marks awarded for different parts of the question should then be totaled up and written in the left-hand margin and encircled. This may be followed strictly.
8	If a question does not have any parts, marks must be awarded in the left-hand margin and encircled. This may also be followed strictly.

9	If a student has attempted an extra question, answer of the question deserving more marks should be retained and the other answer scored out with a note "Extra Question" .
10	No marks to be deducted for the cumulative effect of an error. It should be penalized only once.
11	A full scale of marks _____ (example 0 to 80/70/60/50/40/30 marks as given in Question Paper) has to be used. Please do not hesitate to award full marks if the answer deserves it.
12	Every examiner has to necessarily do evaluation work for full working hours i.e., 8 hours every day and evaluate 20 answer books per day in main subjects and 25 answer books per day in other subjects (Details are given in Spot Guidelines). This is in view of the reduced syllabus and number of questions in question paper.
13	Ensure that you do not make the following common types of errors committed by the Examiner in the past:- • Leaving answer or part thereof unassessed in an answer book. • Giving more marks for an answer than assigned to it. • Wrong totaling of marks awarded on an answer. • Wrong transfer of marks from the inside pages of the answer book to the title page. • Wrong question wise totaling on the title page. • Wrong totaling of marks of the two columns on the title page. • Wrong grand total. • Marks in words and figures not tallying/not same. • Wrong transfer of marks from the answer book to online award list. • Answers marked as correct, but marks not awarded. (Ensure that the right tick mark is correctly and clearly indicated. It should merely be a line. Same is with the X for incorrect answer.) • Half or a part of answer marked correct and the rest as wrong, but no marks awarded.
14	While evaluating the answer books if the answer is found to be totally incorrect, it should be marked as cross (X) and awarded zero (0) Marks.
15	Any un assessed portion, non-carrying over of marks to the title page, or totaling error detected by the candidate shall damage the prestige of all the personnel engaged in the evaluation work as also of the Board. Hence, in order to uphold the prestige of all concerned, it is again reiterated that the instructions be followed meticulously and judiciously.
16	The Examiners should acquaint themselves with the guidelines given in the "Guidelines for spot Evaluation" before starting the actual evaluation.
17	Every Examiner shall also ensure that all the answers are evaluated, marks carried over to the title page, correctly totaled and written in figures and words.
18	The candidates are entitled to obtain photocopy of the Answer Book on request on payment of the prescribed processing fee. All Examiners/Additional Head Examiners/Head Examiners are once again reminded that they must ensure that evaluation is carried out strictly as per value points for each answer as given in the Marking Scheme.

Marking Scheme (ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ/ ਅੰਕ-ਯੋਜਨਾ)

Strictly Confidential (ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ)

For Internal and Restricted only (ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਵਰਤੋਂ ਲਈ)

Senior School certificate Examination, 2025 (ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪਰੀਖਿਆ, 2025)

Subject: Punjabi 104 (Q. P. CODE 4) ਵਿਸ਼ਾ: ਪੰਜਾਬੀ 104 (ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਕੋਡ 4)

ਜਮਾਤ- ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ (ਸੈੱਟ-4)

ਪੂਰਨ ਅੰਕ: 80

ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ:-	
1.	ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਸਹੀ ਤੇ ਦਰੁਸਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਰੁੱਟੀ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ, ਵਿੱਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗ਼ਲਤੀਆਂ/ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਤੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।
2.	“ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੀਤੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪਰੀਖਿਆ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੀਕ ਕਰਨਾ, ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ/ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਛਾਪਣ ਨਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।”
3.	ਮੁਲਾਂਕਣ, ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰ ਤਾਜ਼ਾ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ, ਯੋਗਤਾ-ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਜੇ ਉੱਤਰ ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ/ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਹੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
4.	ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਮੁੱਲਵਾਨ ਨੁਕਤੇ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦਾ ਆਪਣਾ ਢੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
5.	ਮੁੱਖ-ਨਿਰੀਖਿਅਕ, ਹਰ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਮੁਲਾਂਕਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਸਤਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਕਰੇਗਾ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਸਤਿਕਾਵਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ

	ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿ ਨਿਰੀਖਿਅਕਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
6.	ਜਿਹੜਾ ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੈ, ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਉੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤਰ 'ਤੇ ਗ਼ਲਤ (Cross) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ (X) ਲਗਾ ਕੇ '0' ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉੱਥੇ ਜ਼ੀਰੋ/Zero ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰੀਖਿਅਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ / ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਵੇਗਾ ਜੇ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪਰੀਖਿਅਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ।
7.	ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ ਤਾਂ ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਅੰਕ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਜਾਣ, ਜਿਵੇਂ: ½, 1, ਜਾਂ 2 ਤੇ ਉਪ-ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਗੋਲੇ 'O' ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਅੰਦਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ: ④। ਇਸ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ਼ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
8.	ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਗੋਲੇ 'O' ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਹਾਸ਼ੀਏ ਅੰਦਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ: ④। ਇਸ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ਼ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
9.	ਚੋਣ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇਕਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ, ਠੀਕ ਤੇ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫ਼ਾਲਤੂ ਉੱਤਰਾਂ ਉੱਤੇ “ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ” /“Extra Question” ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।
10.	ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅੰਕ ਨਾ ਕੱਟੇ ਜਾਣ। ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।
11.	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ-ਪੂਰੇ ਅੰਕ (80) ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਾ-ਸਮਗਰੀ ਤੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ-ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
12.	ਹਰ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਭਾਵ 8 ਘੰਟੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ 20 ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ 25 ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। (ਵੇਰਵਾ: ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ)। ਇਹ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।
13.	ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਈਆਂ; ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਿਅਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ/ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ: ❖ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਉੱਤਰ ਜਾਂ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਛੱਡਣਾ। ❖ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦੇਣਾ। ❖ ਉੱਤਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਗ਼ਲਤ ਕਰਨਾ। ❖ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਦਰਜ ਕਰਨਾ।

	❖ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਗ਼ਲਤ ਕਰਨਾ । ❖ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦੋ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਗ਼ਲਤ ਕਰਨਾ । ❖ ਕੁੱਲ ਜੋੜ ਗ਼ਲਤ ਕਰਨਾ । ❖ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮਿਲਣਾ/ਇੱਕੋ ਨਾ ਹੋਣਾ । ❖ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ ਤੋਂ ਆਨਲਾਈਨ ਅੰਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗ਼ਲਤ ਕਰਨਾ । ❖ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ (ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਹੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਤੇ ਦਰੁਸਤ (✓) ਹੋਵੇ । ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗ਼ਲਤ (X) ਉੱਤਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੋਵੇ) ❖ ਉੱਤਰ ਦਾ ਅੱਧਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਗ਼ਲਤ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
14.	ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤਰ 'ਤੇ ਗ਼ਲਤ (Cross) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ (X) ਲਗਾ ਕੇ '0' ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉੱਥੇ ਜ਼ੀਰੋ/Zero ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ।
15.	ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੋਜਿਆ/ਲੱਭਿਆ/ਵੇਖਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅਣ-ਮੁਲਾਂਕਿਤ ਭਾਗ, ਮੁੱਖ-ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਜੋੜ ਵਿੱਚ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਣਾ ਆਦਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।
16.	ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰੀਖਿਅਕ 'ਸਪਾਟ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ।
17.	ਹਰ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ-ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਅੰਕ ਦਰਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜੋੜ ਸਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।
18.	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਿਕਾ/ਉੱਤਰ-ਕਾਪੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਨਿਰੀਖਿਅਕ/ਸਹਾਇਕ-ਨਿਰੀਖਿਅਕ/ ਮੁੱਖ-ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉੱਤਰ ਲਈ ਦਰਜ ਮੁੱਲਵਾਨ ਨੁਕਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
ਭਾਗ-I: ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ (Part-I: Reading Skill)				8x1=8	
1.		ਵਾਰਤਕ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖੋ:	8		
	(i)	(C) ਛੇ	1		
	(ii)	(D) ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਆਉਣ 'ਤੇ	1		
	(iii)	(A) ਛੇਹਰਾਟਾ ਵਿਖੇ	1		
	(iv)	(B) ਵੀਰ ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਦੀ	1		
	(v)	(B) ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ	1		
	(vi)	(D) ਪਤੰਗਾਂ ਨਾਲ	1		
	(vii)	(A) ਕੋਇਲ ਦੀ	1		
	(viii)	(C) ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ	1		
ਭਾਗ-II: ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ-ਕੌਸ਼ਲ (Part-II: writing Skill)					
8+7=15					
2.		ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋ। ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਸੈਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਾਖਾ-ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।	8		
		ਪਰਿਖਿਆ ਭਵਨ, ਸ਼ਹਿਰ। ਮਿਤੀ.....	1		ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ	ਸ਼ਾਖਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ, ਓ. ਐ. ਏ. , ਸ਼ਹਿਰ।	1		
	ਵਿਸ਼ਾ-.....।	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ/ਮਤੀ ਜੀ,	1		
	ਵਿਸ਼ਾ-ਸਮਗਰੀ/ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ		4		
		ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਪਾਤਰ,।	1		
ਜਾਂ (or)					

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
		ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਪਹੀਆ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੀਰੇ ਮੋਟਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਏਜੰਸੀ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ।		8	
		ਪਰੀਖਿਆ ਭਵਨ, ਸ਼ਹਿਰ । ਮਿਤੀ..... ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਹੀਰੇ ਮੋਟਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ । ਵਿਸ਼ਾ-..... । ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ/ਮਤੀ ਜੀ, ਵਿਸ਼ਾ-ਸਮਗਰੀ/ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਪਾਤਰ,।	1 1 1 4 1		ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।
3.		ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੈਰਾ- ਰਚਨਾ ਕਰਨਾ:		7	ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ /ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ
		ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ: • ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ • ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ: (ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ, ਮਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ) • ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ • ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ • ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ/ਅਸਰ	7		ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਨੁਕਤੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੋਟ: ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਅੰਕ ਵੰਡ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ: ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: 2 ਅੰਕ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਗਿਆਨ: 3 ਅੰਕ ਸ਼ਬਦ-ਚੋਣ: 1 ਅੰਕ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ: 1 ਅੰਕ
ਜਾਂ (or)					

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
		ਕੁਦਰਤ ਕਹਿਰਵਾਨ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਬੇਈਮਾਨ : - ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਦਰਤ ਕਦੀ ਕਹਿਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ - ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ - ਮਨੁੱਖੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਮੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ - ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ - ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਸੰਭਵ	7		ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਨੁਕਤੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੋਟ: ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਅੰਕ ਵੰਡ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ: ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: 2 ਅੰਕ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਗਿਆਨ: 3 ਅੰਕ ਸ਼ਬਦ-ਚੋਣ: 1 ਅੰਕ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ: 1 ਅੰਕ
ਭਾਗ-III: ਵਿਹਾਰਕ ਵਿਆਕਰਨ (Part-III: Grammar) 3+10=13					
		ਵਾਕ-ਵਟਾਂਦਰਾ			
4.				3	
	(i)	ਸਾਨੂੰ ਮੈਚ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।	1		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਹੀ ਤਿੰਨ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਾ ਵਿਗਾੜੇ।	1		
	(iii)	ਕਸਰਤ ਦੇ ਲਾਭ ਲਿਖੋ/ਦੱਸੋ।	1		
	(iv)	ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਹਨੇਰਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਪੈ ਗਿਆ।	1		
5.		ਅਖਾਣ/ਅਖਾਉਤਾਂ		10	ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਹੀ ਪੰਜ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(i)	ਆਦਰ ਤੇਰੀ ਚਾਦਰ ਨੂੰ ਬਹਿਣਾ ਤੇਰੇ ਗਹਿਣੇ ਨੂੰ : ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਉਸ ਦੀ ਅਮੀਰੀ/ਅਹੁਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ	2		ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਹੀ ਵਾਕ ਲਿਖਦਾ/ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਅਸ਼ਰਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੇ ਕੋਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰਾਂ: ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼/ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਕਰਕੇ ਮਾੜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ	2		ਅਖਾਣ/ਅਖਾਉਤਾਂ ਦੇ ਬਣਦੇ ਇਹ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰੀਖਿਅਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
	(iii)	ਘਰ ਦਾ ਸੜਿਆ ਵਣ ਗਿਆ, ਵਣ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ: ਬੰਦੇ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।	2		

(iv)	ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿਰ੍ਹਾਣੇ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜੰਮਦਾ: ਮਾੜੀ ਨੀਤ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਅਮਾਨਤ ਰੱਖਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ	2		ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤਰੀ ਭਿੰਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾਕਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
(v)	ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਧੋਂਦੀ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਕਹਾਉਂਦੀ: ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਮੇਸ਼ੀ/ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ	2		
(vi)	ਵਿੱਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ: ਵਿੱਦਿਆ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਵੇ	2		

ਭਾਗ-IV: (ਸਾਹਿਤ) ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

(Part-IV: Text Books based questions) 8+4+6+5+8+5+8=44

ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ:				
6.		ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ:	8	
		ਪ੍ਰਸੰਗ: ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ 'ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੰਜਾਬੀ-12' ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ' ਵਿੱਚੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾਹੀਣ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਡੀਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਕਦੇ ਆਵੇਗਾ।	3	ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੁਕਵਾਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
		ਵਿਆਖਿਆ: ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ ਮੈਂ ਪਾਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੋਗਮਈ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਦਾ ਹਾਣੀ ਆਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸੋਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਾ ਆਵੇ।	5	
ਜਾਂ (or)				

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
		ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ:		8	ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਢੁਕਵਾਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।
		ਪ੍ਰਸੰਗ: ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸਤਰਾਂ ‘ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੰਜਾਬੀ-12’ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਤਾਜ ਮਹਲ’ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਦਰਦਨਾਕ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਜ ਮਹਲ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਕਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਹੁਸਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ’ਤੇ ਪਲਦਾ ਹੈ।	3		
		ਵਿਆਖਿਆ: ਕਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਝਾਕੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੀੜ ਨਾਲ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਕੁਰਲਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਕਵੀ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਸਚਮੁੱਚ ਹੁਸਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ’ਤੇ ਪਲਦਾ ਹੈ । ਕਵੀ ਦੇ ਮਨ ਹੋ ਅੰਦਰ ਹੁਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਘਿਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਇਕ ਛਲਾਵਾ/ਧੋਖਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।	5		
7.		ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:		4	
	(i)	(B) ਉਦਾਸ	1		
	(ii)	(D) 1947 ਦਾ	1		
	(iii)	(C) ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਦਾ	1		
	(iv)	(A) ਸੋਸ਼ਿਤ ਧਿਰ ਵੱਲ	1		

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ :					
8.		ਪ੍ਰੋ. ਐਮ.ਐਲ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਦਾ ਸਾਂਝ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ 125 ਤੋਂ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।		6	
		ਪ੍ਰੋ. ਐਮ.ਐਲ. ਮਲਹੋਤਰਾ' ਸਾਂਝ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ-ਪਾਤਰ ਹੈ । ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਪ੍ਰੋ. ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਲੈਕਚਰਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਭਾਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਨਰੋਇਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ । ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇਕ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਤੀਹ ਪੈਸੇ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬੱਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਉਹ ਨੇਕੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।	6		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਢੁਕਵਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ । ਨੋਟ: ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।
ਜਾਂ (or)					

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
		‘ਮਾੜਾ ਬੰਦਾ’ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ 125-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।		6	
		‘ਮਾੜਾ ਬੰਦਾ’ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਮੱਧ-ਵਰਗ ਅਤੇ ਨਿਮਨ-ਵਰਗ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਉਘਾੜਿਆ ਹੈ । ਸਬਜੀ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਘਰ ਆਉਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਰੁਪਏ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਪਰ ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇ ਰੁਪਏ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਘਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ । ਲੇਖਕ ਦੇ ਗੁੱਸਾ ਕਰਨ ’ਤੇ ਉਹ ਪਾਰਕ ਕੋਲ ਜਾ ਖਲੋਤਾ । ਲੇਖਕ ਦੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਮਿੰਨਤ ਨਾਲ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ । ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰੇ । ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ/ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਬੇੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲਾ ਉੱਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ । ਫੇਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ’ਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਜਾਂ ਮੰਗਤੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ।	6		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਢੁਕਵਾਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ । ਨੋਟ: ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।
9.		ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:		5	
	(i)	(B) ਗਵਾਲੇ ਦੀ ਗਾਂ	1		
	(ii)	(A) ਜੀਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ	1		
	(iii)	(D) ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ	1		
	(iv)	(D) ਭੂਆ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ	1		
	(v)	(C) ਸਾਂਝ	1		

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
10.		ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।		8	ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਹੀ ਚਾਰ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।
	(i)	ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਕੁੱਬੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਭੈੜੀ ਜਿਹੀ ਬੁਰਸ਼ਰਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ । ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਟਾਕੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕਾਲੀਆਂ, ਸੁੱਕੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਲ ਬਹੁਤ ਗੰਦੇ ਤੇ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਖਰਾਬ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ।	2		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੁਕਵੇਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ । ਜੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦ- ਜੋੜ ਦੀ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।
	(ii)	ਭਾਈ ਜੀ ਜੀਤੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਹੈ । ਉਸ ਲਈ ਪਤੀ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਹੈ । ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ । ਪਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਵਣ ਖਵਣ ਆਦਿ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ।	2		
	(iii)	ਵੱਛੀ ਮਰਨ ਕਾਰਨ ਨੀਲੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ । ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵੱਛੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਰਦਾ ਸੀ । ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨੀਲੀ, ਵੱਛੀ ਮਰਨ ਕਾਰਨ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਹੀ ।	2		
	(iv)	ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਲਾਲ ਚੀਰੇ ਵਾਲੇ ਨੈਜਵਾਨ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਹੋਣ ਦੀ ਭਵਨਾ ਇਸ ਲਈ ਬਦਲ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਘਰ ਤੱਕ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ । ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ।	2		

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
	(v)	ਰਿਕਸੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਗੁੱਸਾ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਦੂਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਚਿਤ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।	2		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਢੁਕਵੇਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਜੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦ- ਜੋੜ ਦੀ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ:					
11.		ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:		5	
	(i)	(B) ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦਾ	1		
	(ii)	(A) ਗੁੱਗੇ ਦੀ	1		
	(iii)	(D) ਚਾਲੀ	1		
	(iv)	(B) ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ	1		
	(v)	(C) ਸ਼ਤਰੰਜ	1		
12.		ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 70-80 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ		8	
	(i)	ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਲੋਕ-ਖੇਡਾਂ ਅਖਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਸਮਗਰੀ ਸਥਾਨਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਸਾਫ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਰੜੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਲੋਕ-ਖੇਡਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਰੀਰਿਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।	4		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਹੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਢੁਕਵੇਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.	ਭਾਗ ਨੰ.	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ/ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ
	(ii)	ਮੰਗਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਸੁਭ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਿਥ ਵਿਆਹ ਲਈ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਹਾ ਕਢਵਾਉਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ 'ਸਾਹੇ ਚਿੱਠੀ' ਜਾਂ ਲਗਨ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਹੇ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਦੱਭ, ਚੌਲ੍ਹ, ਹਲਦੀ, ਖੰਮ੍ਹਣੀ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਨਾਈ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਹੱਥ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਭ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚਿੱਠੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	4		ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਸਾਹੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਹੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੁਕਵੇਂ ਪਰ ਵੱਧ/ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(iii)	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਿੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿਓਹਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੇਤਰ ਦੀ ਏਕਮ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸੰਮਤ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਨੂੰ ਕੰਜਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਨੈਮੀ ਨੂੰ ਰਾਮ ਨੈਮੀ ਦਾ ਤਿਓਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਦੋਂ ਦੀ ਅੱਠਵੀਂ ਜਨਮ-ਅਸ਼ਟਮੀ ਦਾ ਤਿਓਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਤਿੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਗੌਰਜਾਂ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਮਾਈ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਰਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਤੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਦਾ ਤਿਓਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	4		ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।